Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Факультет Декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра мистецтвознавства та мистецької освіти

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 04. Історія українського мистецтва та архітектури
(назва дисципліни без скорочень)

## Загальна інформація про дисципліну

| | |
|---|---|
| Рівень (ступінь) вищої освіти | перший (бакалаврський) |
| Галузь знань | В Культура, мистецтво і гуманітарні науки |
| Спеціальність | В2 Дизайн |
| Освітня програма | «Мультимедійний дизайн» |
| Статус дисципліни | Обов'язкова |
| Курс / семестр | ІІ курс, ІІІ семестр |
| Кількість кредитів ЄКТС | Кількість кредитів за навчальним планом – 3 |
| Розподіл за видами занять та годинами навчання | Лекції – 38 год. |
| | Семінарські – 0 год. |
| | Практичні – 7 год. |
| | Самостійна робота – 45 год. |
| Форма підсумкового контролю | Диф. залік |
| Викладач (-і) | Леонтьєва Олена Валеріївна, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти |
| Контактна інформація викладача (-ів) | leontieva_o@kdidpmid.edu.ua |
| Ресурси комунікації з викладачем | https://kdidpmid.edu.ua/moodle/ |
| Дні занять | Згідно розкладу |
| Консультації | Дистанційні за домовленістю з ініціативи здобувача |

## Опис навчальної дисципліни

| | |
|---|---|
| Анотація дисципліни | Дисципліна охоплює основні етапи розвитку українського мистецтва та архітектури від найдавніших часів до сучасності, розглядаючи їх у контексті історичних, культурних і соціальних процесів. Ключові теми включають формування художньої традиції, еволюцію стилів і жанрів, регіональну специфіку, взаємодію з європейськими |

| | |
|---|---|
| | мистецькими течіями, а також питання національної ідентичності, спадкоємності та інновацій. Особлива увага приділяється аналізу пам'яток, мистецьких шкіл і творчих персоналій, що визначили обличчя української культурної спадщини.<br>Опановуючи дисципліну, здобувачі вищої освіти розвивають навички історико-мистецтвознавчого аналізу, критичного мислення, роботи з візуальними джерелами та інтерпретації художніх явищ. Це дає можливість вибудувати індивідуальну освітню траєкторію – від поглибленого вивчення окремих періодів і регіонів до формування власних дослідницьких інтересів у сфері українського мистецтва та архітектури.<br>Дисципліна посідає важливе місце у системі підготовки, оскільки формує базові знання про національний мистецький процес та забезпечує методологічну основу для подальших спеціалізованих курсів. |
| Мета й завдання навчальної дисципліни | Метою є ознайомлення студентів з історією українського мистецтва та архітектури на основі засвоєння ключових підходів філософії та теорії культури, з акцентом на історичну динаміку художніх форм і жанрів, їхню типологію та функції в культурному контексті.<br>Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування цілісного уявлення про розвиток українського мистецтва та архітектури; опанування методів аналізу художніх явищ і архітектурних об'єктів; засвоєння ключових понять і категорій історії мистецтва; розвиток уміння інтерпретувати мистецькі твори в історико-культурному контексті.<br>Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:<br>Знати:<br>• етапи розвитку українського мистецтва та архітектури від найдавніших часів до XX ст.;<br>• провідні культурні періоди, їхні цінності, естетичні ідеали та стилістичні особливості;<br>• характерні риси національної художньої традиції в образотворчому мистецтві й архітектурі;<br>• ключових митців, архітекторів, школи та мистецькі осередки України; |

| | |
|---|---|
| | • жанри, стилі та художні напрями українського мистецтва;<br>• взаємозв'язки українського мистецтва з європейськими та світовими художніми процесами.<br>Уміти:<br>• самостійно збирати та опрацьовувати інформацію з різноманітних джерел (текстових, візуальних, електронних);<br>• розпізнавати стильові та жанрові ознаки творів українського мистецтва та архітектури;<br>• аналізувати твори образотворчого мистецтва й архітектури з урахуванням історичного та культурного контексту;<br>• здійснювати порівняльний аналіз художніх явищ різних періодів української історії;<br>• застосовувати базові мистецтвознавчі методи (формальний, іконографічний, контекстуальний аналіз);<br>• аргументовано висловлювати оцінки щодо мистецьких творів та явищ;<br>• використовувати набуті знання у фаховій діяльності. |
| Передумови вивчення дисципліни | Навчальні дисципліни, вивчені раніше: Українознавчі студії, Живопис, Рисунок, Вступ до спеціальності, Історія зарубіжного мистецтва |
| Програмні компетентності та результати навчання | |
| Інтегральні компетентності | Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. |
| Загальні компетенції (ЗК) | ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.<br>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.<br>ЗК 7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.<br>ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.<br>ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і |

| | |
|---|---|
| | досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. |
| Фахові (предметно-специфічні) компетенції спеціальності (ФК) | СК-5. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності. |

## Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | усього | у тому числі | | | |
| | | лек. | сем. | практ. | срс |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| **Змістовий модуль 1.** Мистецтво первісної доби та стародавнього світу | | | | | |
| Тема 1. Становлення і початкові форми мистецтва на теренах України: кам’яний вік | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 2. Мистецтво доби міді: трипільська культура | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 3. Мистецтво доби бронзи | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 4. Мистецтво кіммерійців, скіфів та сарматів | 6 | 2 | | 2 | 2 |
| Тема 5. Антична спадщина Північного Причорномор’я | 6 | 2 | | | 4 |
| Тема 6. Мистецтво перехідного періоду від античності до середньовіччя | 6 | 2 | | | 4 |
| **Усього годин за змістовим модулем 1** | 30 | 12 | | 2 | 16 |
| **Змістовий модуль 2. Українське мистецтво в період XIII–XVI ст.** | | | | | |
| Тема 7. Мистецтво й архітектура Київської Русі | 6 | 2 | | 2 | 2 |
| Тема 8. Архітектура та мистецтво Галицько-Волинського князівства | 12 | 2 | | | 2 |
| Тема 9. Переосмислення візантійської традиції в іконописі | 12 | 2 | | | 2 |
| Тема 10. Готичні впливи на українську архітектуру (Львів, Кам'янець-Подільський) | 6 | 2 | | | 2 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Тема 11. Розвиток книжкової мініатюри XIV–XVI ст. | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 12. Ренесанс у архітектурі та скульптурі. Живопис та гравюра доби Ренесансу | 4 | 2 | | | 4 |
| **Усього годин за змістовим модулем 2** | 28 | 12 | | 2 | 14 |
| **Змістовий модуль 3. Українське мистецтво XVII – початку XX ст.** | | | | | |
| Тема 13. Українське (Козацьке) бароко. Архітектура козацької доби | 6 | 2 | | 2 | 2 |
| Тема 14. Релігійне мистецтво XVIII ст.: еволюція барокової традиції та її трансформації | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 15. Архітектура XVIII – першої половини XIX ст.: класицизм, історизм, регіональні особливості | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 16. Живопис кінця XVIII – першої половини XIX ст.: академізм і формування портретного жанру | 5 | 2 | | | 3 |
| Тема 17. Побутовий жанр, пейзаж і розвиток реалізму в XIX ст. | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 18. Українське народне мистецтво XVIII–XIX ст.: традиції, трансформації | 4 | 2 | | | 2 |
| Тема 19. Українське мистецтво на зламі XIX–XX ст. | 5 | 2 | | 1 | 2 |
| **Усього годин за змістовим модулем 3** | 32 | 14 | | 3 | 15 |
| **РАЗОМ**: | 90 | 38 | | 7 | 45 |

## Рекомендовані джерела інформації

*Основні*:


1. Археологія України за роки Незалежності. Гершкович, Я. П., Гречко, Д. С. (ред.). Київ : ІА НАН України, 2022. 448 с.
2. Винокур, І. С. Археологія України : підручник. Тернопіль : Богдан, 2004. 480 с.
3. Відейко М. Ю. Подорож до прадавньої країни: Наук.-попул. вид. Київ : Вища шк., 2011. 167 с.
4. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук Ю.А, Реженко В.А. Історія світової та української культури. Підручник для вищих закладів. Київ : Літера. 2000. 464 с.

5. Історія української та зарубіжної культури: навч. посіб. Б.І.Випік. Ю.А.Горбань, Я.С.Калакура та ін. За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. Київ : Вища шк.: Т-во "Знання", КОО, 1999. 326 с.
6. Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2006-2011.
7. Історія українського мистецтва: у 6-х томах. Київ : Академія наук УРСР, 1966-1970.
8. Леонтьєв Д. В. Архітектура України. Велика ілюстрована енциклопедія. Харків : Веста, 2010. 224 с.
9. Пащенко Н.І. Культура ХХ століття. Місце та роль культури у житті суспільства: історія і сучасність : Конспект лекцій для студ. усіх спец. Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ, 2005. 115 с.
10. Сідлецька, Т. І. Історія української культури. Ч. І : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 118 с.
11. Сідлецька, Т. І. Історія української культури. Ч. ІІ : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2016. 78 с.
12. Скакальська І. Археологія: навч.-метод. посібник. Київ : КНТ, 2018. 136 с.
13. Уманцев Ф. С. Мистецтво Давньої України. Історичний нарис. Київ: Либідь, 2002. 328 с.
14. Шкляр С. П. Історія європейської архітектури: Відродження та бароко : навч. Посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 259 с.
15. Яковлева Л. Найдавніше мистецтво України. Київ : Стародавній світ, 2013. 288 с.

*Додаткові*:

16. Білецький П. Український портретний живопис XVII – XVIII століть. Київ: Мистецтво, 1969. 320 с.
17. Бурковська Л. Українські ікони із житійною історією XIV – XVI століть: особливості структурної побудови. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2017. Вип. 17. С. 35-47.
18. Волинська ікона: дослідження та реставрація. Науковий збірник. Випуск 21. Матеріали XXI міжнародної наукової конференції, м. Луцьк, 16 – 17 жовтня 2014 року. Луцьк, 2014. 352 с.
19. Гординський С. Українська ікона 12-18 сторіччя. Філадельфія: Провидіння, 1973. 212 с.
20. Жолтовський П. М. Український живопис XVII – XVIII ст. Київ, 1978
21. Коваль І. М., Миронюк І. Ф. Сучасна археологія княжого Галича і Галицької землі. Монографія. Івано-Франківськ : «Нова Зоря», 2015. 320 с.
22. Откович Т. Маньєристичні мотиви в архітектурі Львова XVII століття. Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2013. Вип. 12. С. 150-167.
23. Прибєга Л. Архітектурна спадщина України: пам'яткоохоронний аспект: монографія. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2015. 236 с.
24. Свєнціцька В. І., Сидор О. Ф. Спадщина віків: Укр. малярство XIV—XVIII ст. у музейних колекціях Львова. Львів: Каменяр, 1990. 72 с.
25. Скоп Л. Маляр ікони Богородиця-Одигітрія з с. Мражниці. Львів: Логос, 2004. 256 с.
26. Словник-довідник з археології / за ред. Н. О. Гаврилюк. Київ: Наукова думка, 1996. 430 с.
27. Сніжко І.А. Культура бронзового та раннього залізного віку: Конспект лекції. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 26 с.
28. Степовик Д. В. Історія української ікони X – XX ст. Київ, 1996.
29. Степовик Д. В. Скарби України. Київ, 1990
30. Толочко П. П. Київська Русь. Київ, 1996.
31. Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття. Київ: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва. Головкиївархітектура, 2002.
32. Тимофієнко В. І., Єрошев В. Ю. Українська садибна архітектура другої половини XVIII

– першої половини XIX століття. Київ, 2000.
33. Черняхівська культура: до 120-річчя від дня народження В.П. Петрова. ІА НАН України, Ін-т істор. освіти НПУ ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2014. 236 с.
34. Шевлюга О. А. Розвиток українського іконостаса X–XVI ст. Дис. на здобуття наукового ступеня канд. мист-ва за спец. 17.00.05 образотворче мистецтво. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Київ. 2019. 245 с.
35. Школьна О. В. Великосвітські мануфактури князів Радзивіллів XVIII– XIX століть на теренах Східної Європи: монографія. Київ: Ліра-К, 2018. 192 с.

*Інтернет ресурси:*

1. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.etnolog.org.ua.
2. Інститут народознавства НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ethnology.lviv.ua.
3. Інститут проблем сучасного мистецтва Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mari.kiev.ua/.
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:www.nbuv.gov.ua.
5. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:www.nplu.kiev.ua.

## Методи контролю та розподіл балів

| Назви змістових модулів і тем | Дата проведення | Формат контролю | Максимальна кількість балів |
|---|---|---|---|
| **Змістовий модуль 1.** Мистецтво первісної доби та стародавнього світу | жовтень | *Усна доповідь, контрольна робота, перевірка виконання практичних завдань, презентація та захист індивідуальних робіт, поточний модульний контроль* | 32 |
| **Змістовий модуль 2.** Українське мистецтво в період XIII–XVI ст. | листопад | *Усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове); проміжний контроль змістового модуля; поточний модульний контроль.* | 31 |
| **Змістовий модуль 3.** Українське мистецтво XVII – початку XX ст. | грудень | *Поточний контроль, оцінювання практичних робіт, контроль у формі модульних переглядів результатів виконання практичних завдань, підсумковий контроль – залік* | 37 |
| **РАЗОМ**: | | | 100 |

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою | |
|---|---|---|---|
| | | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики | для заліку |
| 90-100 | **A** | відмінно | зараховано |
| 82-89 | **B** | добре | |
| 74-81 | **C** | | |
| 64-73 | **D** | задовільно | |
| 60-63 | **E** | | |
| 35-59 | **FX** | незадовільно з можливістю повторного складання | не зараховано з можливістю повторного складання |
| 0-34 | **F** | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

## Технічне, програмне та інструментальне забезпечення

| | |
|---|---|
| Необхідне обладнання, устаткування | Робоча програма навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва та архітектури», слайди, презентації, демонстраційний дидактичний матеріал |
| Необхідні засоби | Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи тощо |
| Програмне забезпечення | Microsoft Office, Adobe Illustrator, Adobe Photoshop тощо |
| Матеріали, інструменти | Блокнот для конспекту, ручка, папір та олівці/фарби для виконання творчих практичних завдань |

## Політика вивчення навчальної дисципліни

| | |
|---|---|
| Політику щодо академічної доброчесності | Під час виконання навчальних завдань здобувачі зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Використання матеріалів з інтернет-ресурсів та інших інформаційних джерел допускається виключно за умови обов'язкового коректного посилання на джерело. Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до оцінювання за умови, що обсяг коректних текстових запозичень не перевищує 30%.<br>У разі виявлення плагіату або інших форм порушення академічної доброчесності робота не зараховується, а здобувач отримує 0 балів із обов'язковим повторним виконанням завдання. |

| | |
|---|---|
| | Списування під час контрольних заходів і підсумкового оцінювання забороняється, зокрема із використанням мобільних пристроїв. Застосування мобільних пристроїв дозволяється лише у випадках, передбачених форматом он-лайн тестування.<br>Під час усіх форм поточного та рубіжного контролю порушення академічної доброчесності не допускаються.<br>У разі відсутності здобувача під час контрольного заходу без поважної причини він втрачає право на отримання відповідних балів; можливість повторного складання визначається викладачем із встановленням додаткового терміну виконання завдань. |
| Політика щодо відвідування занять | Відвідування навчальних занять є обов'язковою складовою системи оцінювання та враховується під час нарахування балів. За наявності поважних причин (зокрема стану здоров'я або участі в міжнародних освітніх програмах) здобувач може навчатися в дистанційному (онлайн) форматі за попереднім погодженням із викладачем із подальшим представленням результатів виконаних завдань під час консультації.<br>Пропуски занять без поважних причин не допускаються. Поважність причин має бути підтверджена відповідними документами або завчасним повідомленням викладача.<br>Запізнення на заняття без обґрунтованих підстав також вважаються порушенням навчальної дисципліни. |
| Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання | Усі навчальні завдання, визначені програмою дисципліни, підлягають обов'язковому виконанню у встановлені строки. У разі виникнення заборгованості її усунення здійснюється протягом одного тижня після завершення визначеного терміну. Завдання, подані з порушенням строків виконання без поважних причин, оцінюються зі зменшенням балів і можуть бути зараховані в межах 50% від максимально можливої оцінки. |
| Політика щодо правил поведінки на заняттях | Навчальна дисципліна передбачає роботу в колективі та взаємодію учасників освітнього процесу. Навчальне середовище в аудиторії ґрунтується на принципах доброзичливості, творчої співпраці та відкритості до конструктивної критики.<br>Під час занять здобувачі зобов'язані перевести мобільні пристрої у беззвучний режим. За необхідності допускається тимчасовий вихід з аудиторії за погодженням із викладачем, за винятком залікових і екзаменаційних форм контролю.<br>Заохочується висловлення власної позиції щодо теми заняття за умови її аргументованості та опори на аналітичні висновки, сформовані під час практичної та самостійної роботи. |

| | |
|---|---|
| Політика щодо комунікації з викладачем | Поза межами аудиторних занять офіційним каналом комунікації з викладачем є електронна пошта. Листування здійснюється у робочі дні до 18:00 з дотриманням встановлених правил: у темі листа обов'язково зазначається назва навчальної дисципліни; у тексті повідомлення необхідно вказати прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти (анонімні звернення не розглядаються); файли мають бути підписані за схемою «прізвище_назва завдання». Допустимі формати файлів: текстові матеріали — doc, docx; ілюстративні матеріали — jpeg, pdf.<br>Консультації викладача в приміщенні закладу вищої освіти проводяться у визначені дні та години.<br>У разі службового відрядження, тимчасової непрацездатності або інших об'єктивних обставин викладач залишає за собою право перенести заняття на інший день за попереднім погодженням з адміністрацією та студентами. |

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни (https://kdidpmid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dysczyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-grafichnogo-dyzajnu/)

Розробник (розробники) силабусу навчальної дисципліни _____ Леонтьєва О. В.
(підписи, прізвища, ініціали)

Гарант освітньої програми _____ Кирієнко М.
(підписи, прізвища, ініціали)

Завідувач кафедри _____ Кашшай О.С.
(підписи, прізвища, ініціали)

Силабус затверджено
на засіданні кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

від 27.08.26 протокол № 1